

ברתי יורה דעה סימן קפט הלכות גדה ופלתו בו

אומר עונה דינונית אין כאן חשש בר"ח שאחריו, כי עונה דינונית הוא הבדל ל' או ל"א לפי קביעות החדשים, אבל עכ"פ הוא הבדל בין ראיה לראיה כי דרך הנשים לראות מל' לל' והיינו שיש הבדל ביניהם, ואם כן זה שראתה בכ' זו אין לחוש בעשר ימים שלאחריו כאותו שאמרו בהפלות וכמש"ל, משא"כ לוסת חודש שצריכה לחוש בהגיע ר"ח אף דהיא ראתה זה עשר ימים (העברו) [שעברו].

ועוד, אם יש לה וסת קבוע להפלה דרך משל ממ' למ', ושזו ראתה בר"ח, אם אתה אומר משום עונה דינונית, כי אמרינן עונה דינונית באין לה וסת אבל זו שיש לה אינה חוששת, ואם כן אינה צריכה לחוש לר"ח הבא, משא"כ וסת חודש עכ"פ צריכה לחוש בהגיע ר"ח השני דלולי חקבע וסת חודש וסת בחוך וסת כנודע.

ואולם ההיפוך גם כן בראתה בר"ח בקפילות והגיע ר"ח ולא קפלה אינה צריכה לחוש לר"ח משום וסת החודש הואיל היומו מורכב עם קפילות והא לא קפלה, משא"כ עונה דינונית מכל מקום צריכה לחוש כדין אשה שאין לה וסת, וכמבואר לעיל סימן קפ"ד בסופו עיין שם וצבית יוסף וברש"א. ועוד נראה לומר, דהא דאמרינן בסעיף → זה דאם קבעה וסת ליום אינה חוששת בלילה וכן להיפוך, הוא בענין וסת, דזה תליא בלמודה לראות ביום או בלילה, אבל עונה דינונית דאמרינן דרך נשים לראות מל' לל' זה אינו תלוי ביום או בלילה רק אפילו

לדמי. וצאמת (ברא"י) [דרא"י] מוה"ר נבי לדמות דברי הש"ך אינו ראיה חזקה כראי מונק ויש פנים לכאן ולכאן, אלא צמה שהקשה דהא הרשב"א בחורת הבית דף קס"ט הוליא קביעות וסת חודש מהך דראתה בט"ו לחודש זה וכו', ואולם עונה דינונית יליף לה הרשב"א בדף קע"ד מהך דבא ומלאה תוך ימי עונתה, ואילו דין אחד הוא טורח שתי ראיות משני מקומות מתחלפות למה לי, זו היא קושיא גדולה להש"ך.

ובאמת אני אומר אילו דעת הש"ך דאין הבדל כלל למאזא בין וסת החודש לעונה דינונית, יקרה בזה בטולים רבים. חדא, קושית מוה"ר נבי הנ"ל. ועוד, צריש סימן זה סעיף ב' מפרש המחדר וכן הטור אופני הוסת בוסת היום וסת הפלגות וסת החודש כסדר זה אחר זה, ואחר כך כתב בסעיף ד' עוד יש חילוק בין קבוע לאינו קבוע שקבוע אם עברה עונתה אף על פי שלא הרגישה אסורה לשמש עד שתזדקק ושלא קבעתו הגיע וסת ולא צדקה ולא ראתה ועברה עונתו מותרת עד כאן, וזה מבואר דאף על וסת חודש קאי דבה מסיים בסעיף ב', ואילו לדעת הש"ך הא ליחא דהוא עונה דינונית, ובעונה דינונית אם עברה צריכה צדיקה כמו ביש לה וסת כמבואר שם בשלחן ערוך.

ולכך צריך לומר דצאמת אף לדברי הש"ך יש כאן הבדל רב בין עונה דינונית לוסת החודש, דאם ראתה בר"ח וחזרה וראתה בעשרים זו אם אתה

תפארת ישראל

שנית, אך גבי נגיחות בכ' ימי חול י"ל מכל מקום שדין שבת לשאר שבתות דבלאו הכי איכא סבירא דשבת אינו מהמנין ימי חול כלל, דאיתא במתניתין שם מועד לשבתות וכו', ופירש רש"י דשבת נח ממלאכתו חחה דעמו משא"כ בחול, והירושלמי כתב כיון דרואה בגד נקי ולבן, ואיכא ג"כ סבירא להיפך כיון דכבר נגח ב"פ בימי חול אך ב' ימים לא נעשה מועד, וכיון דעברה ימי חול ולא נגח וכמ"ש המהרש"א לשם דאירי דראת בימי חול ולא נגח וכמ"ש איגלאי מילתא דלא איעד לימי חול רק לשבתות וצודאי שבת קמייתא לא שדין לימי חול הקודמים, אבל גבי וסת שדין ראיה ט"ו לראיה ט"ו הקודמים, חדא הכס גבי אשה הא בלאו הכי צריך להפסיק ולהמתין זמן מה לראות פעם ב' ומה לי אם מתמין למ"ד יום או ל"א יום, ועוד הכס ראיה (ט') [ט"ו] ראיה מעליא ואיכא לשדין לוסת החודש כמו לוסת הדילוג ומהיכי פתי יתה שכיח וכו', משא"כ הכא דאיכא סבירא דראת שבת אינו מהמנין כנ"ל אינו דומה כלל לוסת בזה הענין, ולא קשה מידי ונדקו דברי הש"ך, וק"ל.

ליקוטי הערות

סח. ראה בעין קושיא זו בשו"ת חכם צבי סוף סימן הנ"ל.

ובפרט החילוק שכתבתי יש דמחמת וסמ החודש
כל זמן שלא נקבע א"ל צדיקה בעברה
עונמה, משא"כ בעונה בינונית. ואם כן יש כאן הצדל
בין שניהם בדברים שונים, ואם כן לא קשה מידי

אם רגילה לראות ביום כשיגיע יומו של ל' כל הלילה
יום אסור דהא לא משום וסמ אמינן עליה, חה
לפענ"ד ברור, ולא נמצא בפוסקים שאף עונה בינונית
צריך להיות יום או לילה בשעה שהיא רגילה לראות.

ליקוטי הערות

ועיין שם בספר דבש מסלע מש"כ בשם מסגרת
השלחן (סימן קנה סמ"ו) דטעם דבכל הפלגה אינה
נאסרת אלא עונה של ראייה השניה (וכגון שראתה פעם
הראשונה בלילה ופעם השניה ביום שאינה חוששת
בפעם הבא אלא לעונת יום) הוא משום שבוזה השינוי
שבראייה השניה נעקר הראשונה ע"כ, ולפי זה בעונ"ב
היה לנו לאוסרה רק כעונת ראייתה הראשונה דהא עדיין
לא נעקר, עיי"ש (בתוספת דברים אות ב) מה שהקשה
על מסגרת השלחן, (ועיין בסוגה בשושנים בסוף דבריו
שם לאחר שהביא דברי החולקים על שיטת רבינו בזה,
"ולכן עכ"פ למעט בפלוגתא עדיף ולומר דהפתי ופלתי
מיירי דוקא בכה"ג שלא ראתה ביום שלשים" וזה
כשיטתו הג"ל בסמוך).

וראה בשו"ע הרב ס"ק א שמעתיק דעת רבינו וכתב
על זה דכן משמע מדברי הגמרא ופוסקים, ובסוגה
בשושנים שם טורח לעמוד על כונת שו"ע הרב בזה,
עיי"ש.

ובספר דבש מסלע מאריך ליישב דעת שו"ע הרב
דכאן פסק כדברי רבינו (דבעונ"ב אסורה יום ולילה)
ולהלן ס"ק לו פסק דכל וסת הפלגות נחשב לפי מספר
העונות, ולפי חישוב כזה לכאורה אין לאסור בעונ"ב
יום שלם עונת יום ולילה דהא כל איסור הפלגה הוא
במספר עונות ולכן אי איסור עונ"ב מתחשב בנ"ט עונות
אם כן אין איסור אלא בעונת ראייתה, ואי נאסר נ"ח
או ס' עונות א"כ לפעמים יאסר אף יום כ"ט או ל"א,
ועל כרחק דלא נאסר אלא נ"ט עונות וקשה פסק שו"ע
הרב לאסור יום שלם כדעת רבינו, עיין שם מה שיש
לתרץ בזה.

ובספר סוגה בשושנים (לאחר שהביא דעת הסדרי
טהרה ונחל אשכול החולקים על דעת רבינו), מסיים
"ודאי דכה"ג (שלא ראתה אף פעם אחת לשלשים) יש
להחמיר כהכרתי ופלתי שכתב שזה ברור, ומורש"ז כתב
דכן משמע בגמרא ופוסקים, נהי דלא ידענו היכי משמע
כן אבל נאמן עלינו הגאון מורש"ז, ומכל מקום הרוצה
להקל לגמרי כהסדרי טהרה ולא לאסור גם בעונה
בינונית רק עונה אחת אין מזחיחין אותו כיון שלא נזכר
חומרא זו בשום מקום", ובפרדס רמונים מבואר דעתו
כדעת הסדרי טהרה להקל, עיי"ש.

סט. בספר סוגה בשושנים (סימן ב ס"ק לט) מקשה על
שיטת רבינו דמסתמת הראשונים וטורשו"ע שדימו עונה
בינונית לוסת קבוע משמע דלא חמור מוסת קבוע וכמו
שבוסת קבוע אין עונה אחרת נאסרת כמו כן נימא
בעונ"ב לאסור רק עונת ראייתה ולא יותר, (ומדברי
רבינו "ולא נמצא בפוסקים וכו'") משמע להיפך דלגבי
פרט זה של איזה עונה נאסרת סתימת הפוסקים בזה
מורה לאסור שני עונות של אותו יום, והא דדימוהו
לוסת קבוע אינו אלא לגבי דין הנאמר שם, ועיין מה
שכתבנו להלן בשם שו"ע הרב). עוד הקשה שם על מה
שכתב רבינו "דהא לא משום וסת אתינן עלה", דהא
טעם איסור עונ"ב הוא שחוששים שתקבע וסת כרוב
נשים שקביעותם לל'.

ותירץ ע"פ שיטת הנודע ביהודא (בשו"ת תניינא
סימן פג) בכל וסת הפלגה (וכן מוכח דעת רבינו לעיל
סק"א, עיין שם) דאינו נקבע לפי מספר העונות רק לפי
מספר הימים, ורק לאחר שראתה פעם אחת לאחר מספר
ימים אז מדייקים באיזה עונה ראתה (משום שזהו ראייה
שיצטרף לאיסור), ואם כן בחשש עונה בינונית יש
לאסרה ביום ובלילה משום שזה שראתה עכשיו ביום
או בלילה אינו מוכיח כלל על חשש וסתה דראייה זו
לא יצטרף לעולם לראיות הפועל איסור עליה (דאינו
אלא כהכשר וסתה למנות ממנה השלשים יום והוי
כראייה ראשונה שבארבע ראיות של וסת הפלגה דאינו
צריך להיות באותו עונה של השלש ראיות האחרונות).
ולפי זה יש לומר דדברי רבינו אינם נאמרים אלא
בלא ראתה אף פעם אחת לשלשים ובוזה צריכה לחשוש
לב' העונות, משא"כ אם ראתה פעם אחת לשלשים הרי
יש מקום לומר שמסתמא תראה באותו עונה, עכת"ד.
ובספר דבש מסלע (ט, א) מפקפק על זה דכיון דעונ"ב
דין וסת קבוע יש לה האיך ראייה אחת עוקר חששה
(דנימא דכיון שראתה פ"א להשלם תו אינה חוששת
להבא לשתי העונות) ע"כ. וי"ל דאינו אלא בירור
דמתחילה לא היינו אוסרים אלא עונה כבכל וסת ורק
מחוסר ידיעה אוסרים אותה בשניהם, ולכן אם ראתה
פעם אחת בעונה מסוימת מסתבר שלא לאוסרה יותר
מעונה זו, (עוד פקפק שם דמסתמת לשון רבינו ושו"ע
הרב משמע דבכל גווני אסרו יום שלם).

תכו

טהרה

סימן קפס סעיף כו-כו

טהרה

אח"כ ביום אחר שאין צריך לחוש להפלגה כח"כ אבל מכל מקום צריכה לחוש מחמת היום בשבוע, גם זה לא יאמר כן לשיטת המפרשים דעת השו"ע והטור בסעיף י"ד דמה שכתבם דאם לאור ששינתה פעמיים ליום שלשים ראתה לסוף עשרים חוזר וסת של עשרים למקומו והותר שלשים, דהיינו אפילו עדיין לא הגיע יום שלשים אפילו הכי כל שחזרה וראתה לסוף כ' חזרה לקביעות הראשון ומחשב עקרה לוסת שעדיין לא נקבע בג' פעמים, וכמו שכתב הש"ך בשם ס"ק מ', וכתבתי לעיל [ס"ק יט] שפירדשם שם עיקר, ודלא כהש"ך שהשיא דעתם לדעת אחרת, יע"ש. והתם מיירי בוסת הפלגות, כדמוכח שם, וא"כ קשיא דאמאי יהיה נעקר ל' ואינה צריכה לחוש לו, דהא אם היתה ראיית יום כ' שהפסיקה בו דרך משל ביום א' בשבוע, וראתה אח"כ ליום ל' לראיה זו, תחול הראיה זו ביום ב', ואח"כ חזרה וראתה ביום ל' לראיה זו, תחול ביום ג', וא"כ הרי ראתה בימי השבוע בדילוג, ואמאי לא תחוש ליום ל' דהיינו ביום ד' שבשבוע רביעית מראיה אחרונה, שהרי גם זו כבר נקבע להסברים כרב החמיר, ואמאי הותר יום ל'. ואין לומר דמה שכתב הוה"ר ל' היינו יום ל' מראית עשרים שחזרה וראתה, אבל מכל מקום צריכה לחוש ליום ל' מיום ראיית ל' השני, דאע"ג שראתה בנתיים אין זה מפסיד וכמו שכתבתי לעיל, זו דוחק, דמסתימות הפוסקים לא משמע כן:

אח"כ ביום אחר שאין צריך לחוש להפלגה כח"כ אבל מכל מקום צריכה לחוש מחמת היום בשבוע, גם זה לא יאמר כן לשיטת המפרשים דעת השו"ע והטור בסעיף י"ד דמה שכתבם דאם לאור ששינתה פעמיים ליום שלשים ראתה לסוף עשרים חוזר וסת של עשרים למקומו והותר שלשים, דהיינו אפילו עדיין לא הגיע יום שלשים אפילו הכי כל שחזרה וראתה לסוף כ' חזרה לקביעות הראשון ומחשב עקרה לוסת שעדיין לא נקבע בג' פעמים, וכמו שכתב הש"ך בשם ס"ק מ', וכתבתי לעיל [ס"ק יט] שפירדשם שם עיקר, ודלא כהש"ך שהשיא דעתם לדעת אחרת, יע"ש. והתם מיירי בוסת הפלגות, כדמוכח שם, וא"כ קשיא דאמאי יהיה נעקר ל' ואינה צריכה לחוש לו, דהא אם היתה ראיית יום כ' שהפסיקה בו דרך משל ביום א' בשבוע, וראתה אח"כ ליום ל' לראיה זו, תחול הראיה זו ביום ב', ואח"כ חזרה וראתה ביום ל' לראיה זו, תחול ביום ג', וא"כ הרי ראתה בימי השבוע בדילוג, ואמאי לא תחוש ליום ל' דהיינו ביום ד' שבשבוע רביעית מראיה אחרונה, שהרי גם זו כבר נקבע להסברים כרב החמיר, ואמאי הותר יום ל'. ואין לומר דמה שכתב הוה"ר ל' היינו יום ל' מראית עשרים שחזרה וראתה, אבל מכל מקום צריכה לחוש ליום ל' מיום ראיית ל' השני, דאע"ג שראתה בנתיים אין זה מפסיד וכמו שכתבתי לעיל, זו דוחק, דמסתימות הפוסקים לא משמע כן:

עוד ראיתי בספר כרתי ופלתי דעונה בינונית אסורה כל היום וכל הלילה. ולבי לא כן ידמה, ולענין דאינה אסורה אלא ביום ל' מראיה ראשונה, אם היתה ביום אסורה ביום ואם בלילה אסורה בלילה. אף שכתב [תפארת ישראל] בס"ק ט"ז שזה נראה לו ברור, לא ידעתי שם הכרע לדבריו:

(כ"ב) (סעיף כו) אלא שיש הפרש בינה גדרוה. בש"ך ס"ק ס"ה פירש דברישא מיירי בלא חזרה לראות, דבגדולה בעינן שיעבור עליה ג' עונות ידעה, ואם היו לה עונות גדולות צריך להפסיק ג' עונות גדולות, אבל בקטנה, בג' עונות בינוניות סגי, עכ"ל. ודאי דכן משמע בסוגיא דפרק בנות כותים [נדה לו, א] דסגיא בעונות בינוניות, וכמו שכתב בספר כרתי ופלתי [תפארת ישראל ס"ק כח]. אלא דקשיא לי לפי מה שכתב הבית יוסף [עמוד סב ד"ה ומ"ש] והבאתיו לעיל [ס"ק כ ד"ה הבי"ח] דלמדו הפוסקים דין זה דגדולה שפסקה ג' עונות אינה צריכה לחוש לוסתה, מהא דרבי אליעזר דסבירא ליה דכל אשה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה, ובמתניתין דף ו' ע"ב תנינן, איהו זקנה כל שעברו עליה ג' עונות סמוך לזקנתה, ועלה פליג רבי אליעזר ואמר דלאו דוקא זקנה, דכל אשה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה, וא"כ רבי אליעזר ודאי דמיירי בהנך ג' עונות דמיירי תנא קמא בזקנה, דהן עונות בינוניות, וסבירא ליה לתנא קמא דדוקא בזקנה מהני, ואמר איהו דכל אשה שעברו עליה ג' עונות דיה שעתה, וא"כ מנא לן לומר דבגדולה בעינן עונות ידעה, דהא רבי אליעזר סבירא ליה דאפילו עונות בינוניות מהני, ומנא לן לחלק. ולכאורה היה אפשר לומר דדוקא בקטנה שלא הגיע זמנה לראות מהני עונות בינוניות, מה שאין כן בזקנה. וכן היה נראה מלשון השו"ע דגבי קטנה כתב עונה בינונית, וגבי זקנה כתב, וכן זקנה שעברו עליה ג' עונות משהזקינה, ולא כתב עונות בינוניות, אלמא דבעונות ידעה משערין, אלא שמדברי הש"ך מוכח דאף בזקנה סגיא בעונות בינוניות, שהרי עיקר הוכחתו מהא דזקנה דלקמן סעיף כ"ח, יע"ש, וצ"ע:

אח"כ ביום אחר שאין צריך לחוש להפלגה כח"כ אבל מכל מקום צריכה לחוש מחמת היום בשבוע, גם זה לא יאמר כן לשיטת המפרשים דעת השו"ע והטור בסעיף י"ד דמה שכתבם דאם לאור ששינתה פעמיים ליום שלשים ראתה לסוף עשרים חוזר וסת של עשרים למקומו והותר שלשים, דהיינו אפילו עדיין לא הגיע יום שלשים אפילו הכי כל שחזרה וראתה לסוף כ' חזרה לקביעות הראשון ומחשב עקרה לוסת שעדיין לא נקבע בג' פעמים, וכמו שכתב הש"ך בשם ס"ק מ', וכתבתי לעיל [ס"ק יט] שפירדשם שם עיקר, ודלא כהש"ך שהשיא דעתם לדעת אחרת, יע"ש. והתם מיירי בוסת הפלגות, כדמוכח שם, וא"כ קשיא דאמאי יהיה נעקר ל' ואינה צריכה לחוש לו, דהא אם היתה ראיית יום כ' שהפסיקה בו דרך משל ביום א' בשבוע, וראתה אח"כ ליום ל' לראיה זו, תחול הראיה זו ביום ב', ואח"כ חזרה וראתה ביום ל' לראיה זו, תחול ביום ג', וא"כ הרי ראתה בימי השבוע בדילוג, ואמאי לא תחוש ליום ל' דהיינו ביום ד' שבשבוע רביעית מראיה אחרונה, שהרי גם זו כבר נקבע להסברים כרב החמיר, ואמאי הותר יום ל'. ואין לומר דמה שכתב הוה"ר ל' היינו יום ל' מראית עשרים שחזרה וראתה, אבל מכל מקום צריכה לחוש ליום ל' מיום ראיית ל' השני, דאע"ג שראתה בנתיים אין זה מפסיד וכמו שכתבתי לעיל, זו דוחק, דמסתימות הפוסקים לא משמע כן:

(כ"ג) אב"א אם פחתה. בש"ך ס"ק ס"ח פחתה וכו', עיין מה שכתבתי לעיל [ס"ק ה] בכוננת הש"ך, ופירש דרבי החוספות [נדה ט, ב ד"ה פחתה], ובספר כרתי ופלתי [תפארת ישראל ס"ק טו ד"ה אמח] נחקשה בפירוש החוספות, והדברים פשוטים כמו שכתבתי. גם מה שכתב כאן בס"ק כ"ח וז"ל, ולא הבנתי דבריו, דהא לא מיירי כאן קודם שפסקה לראות בג' ימים דהיה לה וסת קבוע, דאיך אמרינן מטמא מעת לעת, עכ"ל, ולענין מברואר בש"ך ס"ק י"ח דעיקר ראייה שלו מן הטור [עמוד עג] והרשב"א [תורת הבית הקצר בית ז שער ג ט, ב], דהם מיירי בשהיה לה וסת מעיקרא, וכדמבואר בדבריהם להדיא, ומדכתבו ראתה בג' ראיות מכוונות שלא פחתה ולא הותירה כו', וגם לבסוף כתבו אבל אם פחתה או הותירה שלא היו הראיות מכוונות וכו', מוכח מדבריהם אלו שבכל ענין שפחתה או הותירה לא קבעה וסת. וזה דלא כדעת הפרישה [אות יב], דלדידיה קבעה וסת. אבל מן הגמרא ודאי דליכא ראייה, דאפשר לומר דמיירי שלא היה לה וסת מקודם:

אח"כ ביום אחר שאין צריך לחוש להפלגה כח"כ אבל מכל מקום צריכה לחוש מחמת היום בשבוע, גם זה לא יאמר כן לשיטת המפרשים דעת השו"ע והטור בסעיף י"ד דמה שכתבם דאם לאור ששינתה פעמיים ליום שלשים ראתה לסוף עשרים חוזר וסת של עשרים למקומו והותר שלשים, דהיינו אפילו עדיין לא הגיע יום שלשים אפילו הכי כל שחזרה וראתה לסוף כ' חזרה לקביעות הראשון ומחשב עקרה לוסת שעדיין לא נקבע בג' פעמים, וכמו שכתב הש"ך בשם ס"ק מ', וכתבתי לעיל [ס"ק יט] שפירדשם שם עיקר, ודלא כהש"ך שהשיא דעתם לדעת אחרת, יע"ש. והתם מיירי בוסת הפלגות, כדמוכח שם, וא"כ קשיא דאמאי יהיה נעקר ל' ואינה צריכה לחוש לו, דהא אם היתה ראיית יום כ' שהפסיקה בו דרך משל ביום א' בשבוע, וראתה אח"כ ליום ל' לראיה זו, תחול הראיה זו ביום ב', ואח"כ חזרה וראתה ביום ל' לראיה זו, תחול ביום ג', וא"כ הרי ראתה בימי השבוע בדילוג, ואמאי לא תחוש ליום ל' דהיינו ביום ד' שבשבוע רביעית מראיה אחרונה, שהרי גם זו כבר נקבע להסברים כרב החמיר, ואמאי הותר יום ל'. ואין לומר דמה שכתב הוה"ר ל' היינו יום ל' מראית עשרים שחזרה וראתה, אבל מכל מקום צריכה לחוש ליום ל' מיום ראיית ל' השני, דאע"ג שראתה בנתיים אין זה מפסיד וכמו שכתבתי לעיל, זו דוחק, דמסתימות הפוסקים לא משמע כן:

אך מה שהקשה [תפארת ישראל ס"ק כח] הא הרשב"א [שם יד, ב] והשו"ע [סעיף ז] חששו להחמיר כרב, בזה הדין עמו, דקשיא על הש"ך. ולולי דמסתפינא הייתי אומד דדעת הרשב"א והשו"ע דדוקא בשכינה ראייתה לג' הפלגות שנק' הוא דמצטרפין ראייה קמייתא קודם שפסקה מלבראות, דכיון דפחתה ראייתה אינלאי מלתא דלאו הפסקות היא אלא שינוי וסת, אבל כשראתה בדילוג או לא מצטרפין הראיות אהדדי, ופחא ניהא מה שכתבו בסיום דבריהם דכל זמן שלא

בש"ך ס"ק י"ט, כתב הב"ח [עמוד נב ד"ה כתב הרשב"א] לחוש לקומרא זה וזה, והלכך חוששת להפלגה שנקבע בב' פעמים וכו'. ור"ל, דתוששת לייזו בתמוז משום וסת הפלגה, ולי"ח בתמוז משום וסת הדילוג, עכ"ל. מה שכתב שקבעה בב' פעמים נראה לי טעות סופר, וכצ"ל שקבעה בפעם ב', דהא הפלגות ט"ו ניסן מן י"ו

קפט דיני אשה שיש לה זמן קבוע ושאיין לה זמן קבוע

ובו ל"ד סעיפים

א כל אשה (א) שאין לה (ב) זמן קבוע חוששת (ג) ליום (ד) לראייתה שהיא (ה) עונה בינונית לסתם נשים ואם יש לה זמן קבוע לזמן ידוע מכי לכי או מכי"ה לכי"ה חוששת לזמן הידוע.

שבת הלוי

א שאין לה זמן קבוע: בין מי שראתה פעם ראשונה דאינה יודעת מתי תראה או אם תקנע זמן דחוששת ליום ל' ובין ראתה כמה פעמים אך שלא באופן קבוע. ב זמן: ישנן דרכי כלל שבעה אופני זמן וסמות רגילות: א' - זמן המודע, ב' - זמן ההפלגה, ג' - זמן השעות, ד' - זמן השבע, ה' - זמן הדילוג, ו' - זמן הסירוב, ז' - זמן הגוף, וכו' בכלל זמן המורכב ושאינו מורכב, ויש עוד זמן שצא מחמת אונס, ועונה בינונית כלולה בזמן הפלגה שהרי ע"כ היא הפלגה ל' יום. ג ליום ל' דקיס לחז"ל דכדרך כלל אין עובדים ל' יום באשה ללא שמראה דס מלמד אם קבעה זמן, ומשונה כל זמן שלא קבעה חיישין שמראה ל' יום. ד לראייתה: ועי' בש"ך לק' (סק"ל) שמדייק מלשון הראשונים אם ל' לראייתה היינו יום הל', או אחר ל' דהיינו יום ל"א, ועיין לקמ"י על הש"ך (סק"א) ולקמן (סק"ל) זמן עונה בינונית.

7 ←

ה עונה בינונית: הכו"פ (סקט"ו) וש"ע הרב (סק"א) ס"ל דבע"כ חוששת ב' עונות והם לילה ויום של יום ל', שצריך לפרוש כל המעט לעת מן הדין ולא רק מחומרה או"ו, דכל המעל"ע עולל לראיה, אך הסד"ט (סק"א) ס"ל דאינה חוששת אלא לעונה שראתה, שאם ראתה זמן חוששת ביום ואם ראתה צלילה חוששת צלילה. ולשון הראשונים והמחבר משמע כהסד"ט מדלא פירשו שצריך לחוש כל המעל"ע, וכן מצאנו בב"ח כאלו חושש ל' יום בלא ראי', ומה שמקדימה ממיד הוא מרבינו הדס, וא"כ הכא דהמחבר מיירי בזמן לכי או לכי"ה אמאי כתב הע"ז

בא"ד. קמ"ל דא"צ לחוש לסתם עונה: ולאפוקי משיטת רש"י (נדה טו.) להצננת הרמב"ן והרשב"א שם והר"ן (פ"ב דשנועות) דאף מי שיש לה זמן קבוע חוששת לע"כ, והקשו דאשה שיש לה זמן קבוע היא כמסולקת דמיס עד זמן וסמה ולמה תמוס. והפרי דיעה הק' דבר"ן ורמב"ן מצאנו דחולקים רק כשומתה יומר מל' יום דאז מסתבר שלא תראה באמצע, אבל אם וסמה פחות מל' כגון לכי"ה יום, ולא ראתה ביום וסמה, חוששת ל' יום בלא ראי', ומה שמקדימה יעברו אצלה ל' יום בלא ראי', ומה שמקדימה ממיד הוא מרבינו הדס, וא"כ הכא דהמחבר מיירי בזמן לכי או לכי"ה אמאי כתב הע"ז

ב א כיצד קובעתו כגון שתראה ד' פעמים וביניהם ג' זמנים שוין כגון שראתה היום (ב) ולסוף כ' יום פעם אחרת ועוד לסוף כ' יום ועוד לסוף כ' יום וזה נקרא זמן ההפלגות ולכך צריכה ד' ראיות שראתה ראשונה אינה מן הזמן לפי שאינה בהפלגה ואפי' קודם שקבעתו שלש פעמים חוששת שמיד אחר שראתה פעם אחת לסוף כ' (ג) חוששת מכאן ואילך כשיגיע כ' וכן בראיית הימי' שהיא לימי' ידועים לחדש מיד אחר שראתה פעם אחת ליום ידוע לחדש כגון כ"א או כ"ה כו' חוששת לפעם אחרת לזה היום ואסורה לשמש כל אותה העונה (ד) והוא הדין לשאר מיני זמן שצריכה לחוש להם כן (ה) חוץ מוסת הדילוג וכמו שיתבאר בסימן זה (ד"ע ופשוט) ולא אמרו שצריך לקובעם ג"פ (ו) אלא לענין עקירה שכיון שקבעתו בג"פ (ז) אינו נעקר בפחות מ' פעמים שכל זמן שלא עקרתו ג"פ (ח) צריכה לחוש לו אבל ליאסר אפילו בפעם אחת חוששת לו פעם שניה ומיהו אע"פ שחוששת לו נעקר בפעם אחת אפילו קבעתו ב' פעמים שאם ראתה ב' פעמים ליום ידוע ובשלישית לא ראתה אינה חוששת לו עוד.

שבת הלוי

שמינה חוששת לע"כ ועי' בחו"ד (סק"ב) דהמהרש"ל ס"ל דאינה חוששת לע"כ כלל, והקשה מהר"ן והר"ף דמבואר דכשעבר וסמה חוששת לע"כ משום דזכי לעולם לא תראה. ובראיה לומר, דהנה ברשב"א שם משמע דס"ל דאשה שיש לה זמן אינה חוששת לע"כ אפילו בזמן קצר לכי או לכי"ה, ואף שהלבוש (סק"ב) כי להחמיר בזה, י"ל דהט"ו לא ס"ל כן, והשאל לרשב"א ולמשמעות השו"ע אם יש לה זמן קבוע אינה חוששת, וכן הלכה, ולהרמב"ן והר"ן בזמן קצר חוששת, ויש מקום למושג זה. ובפרי דיעה (על הט"ו סק"א ד"ה והנה) כי דהט"ו חז"ל לשיטתו שם זמן הפלגה קבוע שלא הגיע פעם אחת כגון ליום כ"ה, דרוז האחרונים ס"ל דאינה חוששת ליום כ"ה לפי חשבון כ"ה יום, והט"ו ס"ל דחוששת ליום כ"ה, ולאחרונים דס"ל דאינה חוששת עד שמראה הרי היא כאשה שאין לה זמן ושפיר חוששת לע"כ דזכי לעולם לא תראה, אך להט"ו דס"ל שחוששת ליום ג' ומולין שמראה ביום ג' אין כאן טענה דזכי לעולם לא תראה, דאמרינן דתראה בני' וא"ל לחוש לע"כ, ועי' מש"כ לקמן (פ"ד על הט"ו סק"ה), ועי' מש"כ בסקפ"ו (פ"ג אות ד') דבזמן מרה"ד שלעולם אינה רואה סוף ל' יום, מ"מ חוששת לע"כ כח"ו"ד שם (סק"ג), ועי' ע"ע חו"ד

פ"ה ב

א כיצד קובעתו: דינים אלו נרמזים הרבה לימוד וכמש"כ הרמב"ן בהלכות נדה (פ"ו הט"ו) ח"ל צריכות צוות ישראל להזהר הרבה בחושי הוסמות ודיניהן ואין לה דבר שצריך תלמוד בחושי זמני וזה חזון היה כחשש הוסמות עכ"ל. ועי' מש"כ בחכמת אדם (כ"ל

אור

יר"ד סימן כ"ט

יצחק

שה

ב' ראייה הנחשבת לקביעות וסת, היא רק אם נטמאה בה מה"ת, והיינו שהרגישה הרגשה המטמאת ומצאה מראה טמא, או שראתה כדרכה אפילו שלא הרגישה - דודאי היתה הרגשה ולא אדעתא. אמנם אין הכתמים אפילו הטמאים עושים קביעות וסת. אבל דם שנמצא על עד הבדיקה מצטרף לקביעות וסת.

ג' ראתה שלושה או ארבעה ימים, לענין קביעות וסת אין מסתכלים אלא על היום הראשון. ואפילו אם ראתה מעט ופסקה יום או יומים ואח"כ חזרה לראות, מסתכלים רק על היום הראשון דוקא. אמנם אם ראתה ופסקה, וראתה אחרי שבעה ימים שוב, תלך אצל חכם שיסדר לה וסתותיה.

ד' היום מתחלק לשתי עונות, עונת יום ועונת לילה, קבעה וסתותיה ביום חוששת ביום דוקא, קבעה בלילה חוששת בלילה. עונת יום היא מעלות השחר¹³ עד צאת הכוכבים, ועונת לילה היא מצאת הכוכבים עד עלות השחר. מהשקיעה עד צאת הכוכבים הוא בין השמשות, ואם ראתה בזמן הזה, העונה שצריכה לחוש לה היא עונת לילה.

ה' ראוי לכל זוג לנהל יומן שירשמו בו את עונותיה, וישתדלו לרשום מיד בקבלת הוסת כדי שלא ישכחו.

ו' אשה הלוקחת כדורים המונעים את הופעת הוסת, אינה צריכה לחוש לשום תאריך של וסתות בעוד שהיא לוקחת את הכדורים, דכבר הוחזקו הכדורים למנוע את הוסת, ודין זה גם בבעלת וסת קבוע.

ז' רגילה לראות וסת מיד אחר גמר לקיחת הכדורים, או אחר יום או יומים צריך לפרוש בזמן שידועת שצריכה לקבל.

וסת שאינו קבוע

בזמן האחרון רוב רובן של הנשים אין להם וסת קבוע, ולכן צריכות לחוש בראייתם לכמה סוגי וסתות.

א' יום החודש: ראתה באחד מימי החודש, צריכה בחודש הבא לפרוש באותו היום. ולדוגמא ראתה ב"ז בחודש ניסן, צריכה לפרוש ב"ז אייר. ואין חילוק בכל זה בין חודש מלא לחודש חסר.

ב' יום ביום ל' בחודש מלא, וחודש הבא הוא חודש חסר, אינה צריכה לחוש לוסת זה, כי אין כאן יום ל' שתחוש לו.

ג' יום ההפלגה: הפלגה פירושה מרחק. שונה וסת זה מוסת החודש, שוסת החודש כיון שראתה פעם אחת חוששת, ואילו בוסת הפלגה אינה חוששת עד שתראה שתי ראיות, ומונה את הימים שביניהם - וזה נקרא הפלגה, וחוששת לה. ולדוגמא ראתה ביום א' בחודש ניסן וראתה שוב ביום כ' לחודש ניסן, הרי שיש לה הפלגה של עשרים יום וחוששת לט' אייר, שבו יושלמו עשרים יום מהראיה השניה.

ד' וסת ההפלגה שיש לחוש לו, הוא רק אם ראתה את שתי הראיות האחרונות באותה עונה, ר"ל שראתה עכשיו בעונת יום, ולסוף שלושים ראתה שוב בעונת יום, אז צריכה לחוש לסוף שלושים הבאים ביום, אולם אם ראתה עכשיו בלילה, ולסוף שלושים ראתה ביום אין עושים מזה וסת הפלגה בכלל¹⁴.

ה' עונה בינונית: הנה חז"ל חשבו ומצאו שסתם נשים רואות לל' יום, ואמרו: סתם עונה ל' יום. וכיון שכן קבעו חז"ל שכל אשה שראתה, יש לה לחוש לסוף שלושים יום לראייתה, ולדוגמא אם ראתה בא' ניסן יש לה לחוש בל' בו.

ו' אם היה משתנה המצב ורוב הנשים היה וסתן לכ"ה יום, היה הדין שצריכות הנשים לחשוש לסתם - עונה של כ"ה יום. והנה עתה נשתנה המצב ורוב רובן של הנשים אין להם עונה לשלושים יום - אם לא על דרך המקרה וכשאר ימים, וכן לא קבעו הנשים לעצמן שום זמן קבוע שרגילות לראות בו. לכך אין בזמן הזה לחשוש לעונה בינונית כלל.

ז' וסת הגוף: אם אירע בגופה שום ענין, כגון: שקפצה או פיהקה או שהרגישה שראשה או אבריה כבדים עליה, וראתה דם מתוך הרגשות אלו בין בתחילתן בין בסופן, כשתרגיש עוד

13. הנה בכמה מקומות נקטו השו"ע והפוסקים כאן לשון נין החמה [ראתה קודם נין החמה וכו']. והדבר ברור שאין הכוונה למה שאנו קוראים נין החמה - אלא הכוונה לעמוד השחר, דתחילת היום הוא בעמוד השחר ולא בנץ החמה כראמרינן בכל מקום, ונץ החמה הוא אחר תחילת היום [כמבואר בפסחים דף ב' ע"ב]. אלא שנקטו הפוסקים לשון זה, מחמת לשון המשנה בנדה [דף ס"ג ע"ב], אולם הכוונה ודאי על תחילת היום האמיתית והיא בעלות השחר - שהוא תחילת היום לכל הדינים כולם.

והנא דמסייע לן הוא בעל האשכול שכתב בהלכות נדה סימן ל"ב עמ' 77, ח"ל: וכמה אמר רבא עונה יום או לילה, ואע"ג שדרכה לראות בסוף היום כפיא פרישה מתחילת עלות השחר וכו'. וכן גם כתב בסדרי טהרה סי' קפ"ד ס"ג ג' בר"ה ולענין, והוכיח כן מדברי הרמב"ם [פרק ח' מאיסור"ב הל' ג'] שכתב: ושיש לה וסת אסורה לשמש בכל עונת הוסת אם וסתה ביום אסורה לשמש כל אותו היום וכו', הרי שלא הזכיר נין החמה, אלא יום ולילה, ויום הוא מעלות השחר כידוע. וראה בערוך השולחן סי' קפ"ד עמ' כ"ז.

14. ראה ערוך השולחן סי' קפ"ט עמ' כ"ו.